

Nikowitz Oszkár Szeged 2013. január 18.

Szeretnék egy rövid történelmi összefoglalót adni arról hogyan is állunk. Föltehetőleg mindenkit érdekelne ennek a gyakorlati állása. Ez a bizonyos megbékélési folyamat - nekem tetszik az, ahogy mondta - hogy tulajdonképpen ez egy vagy egy további közeledés és ezt házi használatban inkább őszinte közeledésnek szoktuk emlegetni. De hát mondjuk a megbékélés nem rossz kifejezés erre. Tehát ennek a gyakorlati állása - mindenki tudja - akkor indult el, amikor Nikolic látogatást tett Magyarországon tavaly októberben. Akkor elhangzottak olyan mondatok, amik mindenkit meglepetésként értek. Nevezetesen az, hogy Szerbia hajlandó a bocsánatkérésre, a beismerésre mindenképpen. A bocsánatkérés szó is elhangzott, egy rossz fordítás következtében nem került ki a nyilvánosság elé, de ez nagy nyilvánosság előtt így hangzott el, hogy aki elvárja mások bocsánatát, annak, illetve elvárja azt, hogy bocsássanak meg neki annak a saját bűneiért szintén bocsánatot kell kérni, amit én most meg is teszek - ezt elmondta Nikolic. Attól kezdve elég szkeptikus vélemények láttak napvilágot, hogy ez tulajdonképpen szép ígéret és bizonyár Szerbiának csak szüksége van arra, hogy a nemzetközi közösség előtt szalonképesebben mutakozzon, úgyis elfogja ezt bojkotálni stb. Örömmel mondhatom, azóta eltelt 2 hónap és nincs nyoma annak, hogy lankadna ez a lelkesedés és nincs szó visszatáncolásról. Sőt ennek a megemlékezésnek, illetve a megbékélés gyakorlati megvalósításának részleteinek kidolgozása folyik. A részletekben van az ördög természetesen, lehet valamit úgyis prezentálni, hogy tessék-lássék módon, hogy meg is elégszik vele mindkét fél és nem is. De hát azt is elmondhatom, hogy bizonyos ideológiai alapról ítélve úgy tűnik, hogy ez a szerb részről a kezdeményezés őszinte. Hogy mi az az ideológiai alap, a gyakorlati szempontokat mindenki tudja, hogy tényleg Szerbiának szüksége van arra, hogy szomszédaival a regionális politikájában demonstrálja a jószándékát és ezt egyetlen más szomszédjával sem tudja olyan könnyedén és olcsón megtenni, mint velünk. Ez nem baj, a lehetőséget ki kell használni. Ugyanakkor Szerbiában a szerb történelem újra értékelése és ennek kapcsán Szerbia legimitációjának újra értékelése folyik. Ennek szerves része az, amiről beszélt itt a II. világháború utáni kommunista időszak történéseinek, illetve a hatalomátvétel a földolgozása, melyben az eddigi legimitáció, az antifasiszta harc megbicsaklik, mert az antifasiszta harcnak ilyen következményei vannak, akkor annak a tisztasága erősen megkérdőjelezhető. Tehát egyrészt folyik a legimitáció, tehát a nemzet legimitációjának a történelmi legimitációjának az újra értékelése. Ebben a magyarokkal, illetve az egész történelemmel való szembenézés kézenfekvő, hogy ezt el kell végezni és ebben ugye, az út keresésében szerepet játszik, hogy mit találnak, milyen ideológiát találnak meg, a megbékélés stb. az általános ideológiája a szép, szépen hangzik. És úgy tűnik, hogy e pillanatban a kereszténység, a keresztény megbocsátás, mint ideológia dominál, amire fölfűzhető ez a megbocsátás. Ez egyébként nem is áll távol az igazságtól és nincs is ellenünk. Arról van szó, hogy a szerbek és magyarok megfogalmazás senkinek nem jó. Amikor egy-egy népet bélyegzünk meg, hogy a bűnös szerbek, bűnös magyarok, ez nem jó. Világos, hogy ott kell keresni a gáztettek okát, hogy az ember gyarló, az ember alapvető gyarlóságára azért még sem lehet egy egész történelmi megbékélést ráépíteni. És így találták meg, illetve a szerbek, de mi is azokat a túlhajtott ideológiákat, a paroxizmusig elaljasított, egyébként jó indulatúnak induló egyenlőséget, a kommunizmust. És a hasznos nacionalizmust, ami a fasiszmusig tud elfajulni. E pillanatban a keresztény megbocsátás az egyik jelszó, a másik pedig az, hogy a Titoi partizánok vérengzése és a magyar - hát nem is tudom - a magyar fasisztákat szoktak emlegetni, de hát itt valóban arról van szó, hogy itt még nem megbélyegezhetően fasiszta, de már a fasiszmusig túlzott racionalizmus aljasul el. Úgy tűnik ez

lesz ennek a megbékésnek az ideológiája a titoista partizánok illetve a magyar szélsőséges fasiszták. Nekünk sérelmes általában, azt szoktuk mondani, hogy a szerbek térfelén pattog a labda, mi már megtettük azt, amit megbocsátás és belátás címén megtehetünk, most várjuk a szerbek gesztusát. Ez nagyjából igaz is. Egy dolgról azonban elfeledkezünk, hogy az a gesztus, amit mi megtettünk, a vájtfülűek számára ismert, de nem ért el a szerb közvéleményig és pláne nem ért el a szerb publikumig, amelynek az információja vagy informáltsága elég rossz. azt szoktam mondani, kicsit úgy viselkedünk, mint az a hajótörött, illetve aki bedobta a palackot az üzenettel a tengerbe és utána vállat von és azt mondja, hogy én megtettem, amit akartam. De hát az üzenet soha nem ér célba. Magyarul azt kell belátnunk, ahhoz, ha mi őszinte megbékélést szeretnénk szerb részről látni, akkor ezt a megbékélést, ezt ami bűnbánatunkat, illetve a belátásunkat meg kell ismételnünk annak ellenére, hogy Magyarországon azt mondjuk már megint mi vagyunk, már megint mi szórjunk hamut a fejünkre, már hatszodszor, már mióta. Ez mind igaz. Azt kell belátnunk, hogy anélkül hogy a gesztus két oldalú legyen a szerb megbékélési gesztust nem lehet, illetve nem is jogos elvárni. Nagyon lényeges dolog, hogy ennek a pontos - a részletekben van az ördög - megfogalmazása és a pontos részleteit kidolgozzuk. Egyáltalán hogyan nevezzük a dolgokat. Nekem nagyon tetszik megint csak barátunknak razzia kontra razzia megfogalmazása. És ebben a szellemben készül elő az a megbékélési gesztus, amit tavaszra terveztünk, érzékeny időpontok vannak. Miután ennek nagy horderejű következményei lesznek, zsilip kaput fog fölzsabadítani ez a megbékélés a történelemre is vonatkozóan. Ezért jó lett volna, ha március 15-e előtt ez lezajlik. Nem árulok el titkot, hogy itt a bizonyos terepmunkálatok előkészítése itt a helyre vonatkozóan attól lehetett tartani, hogy a tavalyi télhez hasonlóan nagy hó lesz és nem lesz lehetséges azt elkészíteni és március 15-éhez képest mégiscsak elhalasztottuk és e pillanatban április elejére van ez előirányozva. És azzal sem árulok el titkot egyébként, hogy miután hivatalosan még nem szabad a hét közé tenni, de hát az előkészületek annyira nyilvánvalóan mindenki számára ismertek, hogy egy olyan szimbolikus erejű hely lett kiszemelve, ahol mindkét oldalról történt nagyjából ugyanolyan nagyságrendű vérengzés és egy olyan hely, ami megkerülhetetlen. Nem a könnyebb ellenállás felé, hanem inkább a darásfészek erős közepébe indulás jegyében választottuk ki Csurogot. E pillanatban úgy tűnik, hogy Csurogon lesz április elején a megemlékezés. Mégpedig úgy, hogy először a magyar áldozatok előtt hajt fejet a szerb államelnök, utána a szerb áldozatok előtt a magyar államelnök. Abban a raktárban, ahol állítólag a magyar vérengzés történt. Kérném majd a történészeket, hogy segítsenek, nagyon sok járulékos adat kell majd az odáig vezető úton ahhoz, hogy ezeket a dolgokat pontosan tisztázzuk. Tehát sok-sok média, sajtószerelés lesz még addig, amikor is nyilvánosságon mellünkre lesznek szegezve azok az adatok, hogy mi vagyunk a nagyobb gazemberek. Hozzátenném azt is, hogy ez sem annyira lényeges. Természetesen lényeges a pontos adatokat tudni, de mégis azt mondom, hogy a pontos adatokat egyrészt csak a raziáról lehet tudni, mert azt azonnal utána kivizsgálták és volt rá 70 év. A 44-es magyarellenes vérengzések adatait nem fogjuk tudni soha pontosan fölmérni és mindig is ki leszünk téve annak, hogy ilyen számháborús manipulációban a szerbek nem hiszik el, hogy az ő áldozatok a kisebb, mi úgy tudjuk a miénk a nagyobb. Én csak azt mondanám, hogy az adatok természetesen amennyire lehet, azokat tisztázni kell. De ha nem lehet, akkor arról kell példát venni, ahogy a Montagu és Cappulet család nem vizsgálta azt, hogy ki ölte meg és milyen sértésért a Tibaldot és ennek következménye volt a család. Hanem amikor a halottaik fölötti sírdombon egymásnak kezet nyújtanak, körülbelül így kell ezt fölfogni. Vagy egyszerűen itt az ideje, eljött az ideje és nincs alternatívája annak, hogy itt megbékéljünk. A harcot, amelyek apáink vívtak békévé oldja az emlékezés. Azt hiszem, hogy ennél többet nem lehet kívánni.

Hozzá kell tennem, hogy mi a mi oldalunkat ismerjük, a szerb magatartást, a szerb álláspontok változását nem. Rengeteget változott. Két évvel ezelőtt, amikor Csurogon jártam először, a Razzia 42 elnevezésű társaság még nekem esett és mindenféle apró kis dologba belekötöttek, hogy miért nem mentem ide és oda és miért nem ezt mondom stb... Eltelt két év és a Razzia 42-es társaság, amelyik egyébként ilyen magyarfaló társaságként indult, eljutott odáig, hogy koszorúz a csurogi dögtemetőnél és a legutóbbi koszorúzáson meghallgatják Teleki Júliát, aki elmondja az érem másik oldalának a történetét. És ők azok, akik azt mondják, hogy ki kell vizsgálni, csak a pontos, ki kell vizsgálni mindkét oldalt és mindkét oldalnak a Razzia Múzeumban mindkét oldal képeit ki szeretnék állítani. Az a Csugok, amelyik a szerbség, a legöntudatosabb központjának számít, azok azok, akik nyitni szeretnének ma és büszkék arra, hogy ezt a falut ugye föl fogja írni a történelem, mint a megbékélés helyszínét. Azt akarom mondani, hogy soha ilyen közel nem álltunk a tényleges megbékéléshez, mint most.